

12 - 14 AĞUSTOS 2005
SAKLIKENT - ANTALYA

8. ULUSAL GÖKYÜZÜ GÖZLEM ŞENLİĞİ

8. Ulusal Gökyüzü Gözlem Şenliği'ni, 12-14 Ağustos 2005 tarihleri arasında
Antalya - Saklıkent'te yaptık. İki gece - üç gün süren şenlikte,
Perseid Göktaşı Yağmuru'nun altında, yaklaşık 400 katılımcıyla gökyüzünü paylaştık.

Fotoğraf: Tuncay Örsik - Korhan Yelkend

TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi'nin desteğiyle düzenlediğimiz gökyüzü gözlem şenliğinin programı epey yoğundu. Bu durum, tüm etkinliklere katılmak isteyen katılımcıları biraz yorduysa da, amacımız gökyüzü gözlemciliğiyle ilgili olarak mümkün olduğunca fazla konuya yer vermektir. Gündüzleri, seminerler ve atölye çalışmaları gibi gökbilime ve amatör gökyüzü gözlemciliğine yönelik birtakım bilgilendirici etkinliklerin yanı sıra, Güneş gözlemlerine ayırdık. Geceleriye, gün ışımaya başlayana kadar gökyüzü gözlemleri yaptık.

Şenlik tarihleri belirlenirken, genellikle Ay'ın durumunu göz önünde bulunduruyoruz. Çünkü Ay, gökyüzünü

aydınlattığı için, Ay'lı gecelerde gözlemlenecek gök cisimlerinin sayısı sınırlı oluyor. 8. Ulusal Gökyüzü Gözlem Şenliği'nin tarihini, yılın önemli gök olaylarından birine denk getirmeye de özen gösterdik: Perseid Göktaşı Yağmuru. Perseidler, göktaşı yağmurları arasında en etkin olanlarından biri. Öyle ki, en etkin olduğu tarihlerde, saatte 100 kadar akanyıldız görülebiliyor. Nitekim, 12/13 Ağustos gecesi, saatte 100'e yakın göktaşı saydık. Elbette, sayının yüksek olmasında Saklıkent'in gökyüzü koşullarının da, etkisi var.

Göktaşı yağmuru gözlemleri, çıplak gözle yapıldığından, şenlik sırasında kayan göktaşlarını herkes aynı anda gözleme olanağı buldu. Göktaşının ne

kadar parlak olduğu, gözlemcilerden yükselen çığlıkların şiddetine bağlı olarak da anlaşılabilirdi. Özellikle, şenliğin ilk gecesi gözlenen, uzunca bir yol katettikten sonra patlayan ve hemen hiç kimsenin dikkatinden kaçmayan bir ateştopu, herkesi etkiledi. Katılımcılarımızdan Uğur İkizler bu göktaşını fotoğrafta yakalamayı başarmış (sol sayfada).

Perseid göktaşları, şenlik süresince, iki gece boyunca sürekli olarak gözlemlendi. Kimi gözlemciler akanyıldızları yalnızca izlemeyi seçerken, kimiye gözlemlerini kaydettiler. Bu kayıtlar, rapor haline dönüştürülecek ve Uluslararası Göktaşı Gözlemcileri Birliği'ne (IMO) gönderilerek tüm dünyaya paylaşılacak.

Göktaşı yağmuru gözlemleri, şenlik süresince yapılan gökyüzü gözlemlerinin yalnızca bir bölümünü oluştuyordu. Şenliğin ilk günü, gökyüzünü tanıtan sunumun ve göktaşı gözlem yöntemlerinin anlatıldığı bir konuşmanın ardından, ilk gökyüzü gözlemine geçildi. Katılımcılar, kendilerine gözlem yaptıran uzmanların eşliğinde, alacakaranlık gözlemine başladılar. Alacakaranlıkta, batı ufkunda batmak üzere olan Venüs ve Jüpiter'in yanı sıra, havanın kararmasıyla birer birer ortaya çıkan parlak yıldızlar ve onların oluşturduğu takımyıldızlar tanıtıldı. Şenli-

ğin ilk gecesi, çeşitli sunumlarla birlikte, çıplak gözle gökyüzü gözlemleri yapıldı. Gece yarısından sonra, göktaşı yağmuru gözlemlerine geçildi.

Şenliğin ikinci günü, çeşitli sunumlarla birlikte, özellikle küçük katılımcılara yönelik olan çeşitli oyunlar ve atölye çalışmalarına başladı. Yine aynı gün, TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi gezisi yapıldı. TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi, şenliğin yapıldığı yere kuşucumu çok yakın mesafede olmakla birlikte, yaklaşık 500 metrelik yükseklik farkı ve dik yükselen yolu nedeniyle kalabalık grupların taşınması açısından bazı zorluklara sahip. Geçtiğimiz yıllarda, buraya ulaşımı yalnızca minibüslerle sağlayabiliyorduk. Bu şenlikte, geçtiğimiz kış hizmete açılan telesiyej sayesinde, çok sayıda katılımcı, kısa sürede gözlemine çok yakın konumda bulunan

terminale kadar taşınabildi. Katılımcılar buradan yürüyerek ya da minibüslerle gözlemine ulaştılar. Gruplar halinde gözlemevi gezildi ve Saklıkent'e dönüşler yine telesiyejle sağlandı. Telesiyej binmeye çeken az sayıda katılımcıysa, Saklıkent'ten gözlemine minibüslerle taşındı. Bizim için her zaman bir bilmece olan ancak, şenlik öncesi yapılan bir planlamayla çözülen gözlemevi gezisi organizasyonu, bu yıl daha da karmaşıktı. Ancak, küçük aksamalarla birlikte, öngörülen süre için

de bu gezi tamamlandı. Katılımcılar, gözlemevi gezisi sırasında, ülkemizin en büyük teleskopunu ve onun bulunduğu gözlemevi binasını tanıma olanağı buldular. Ayrıca, gözlemevi çalışanları, katılımcılara burada yapılan çalışmaları da anlattılar.

Gözlemevi gezisinin tamamlanmasının ardından, sunumlara ve atölye çalışmalarına devam edildi. Yıllardır şenliğimizin katılımcısı olan ve çektiği gökyüzü fotoğraflarıyla amatör gökbilimciliğin gelişmiş olduğu ülkelerdeki amatörlere taş çıkaran Tuğrul Uşşaklı, birikimlerini, düzenlenen bir atölyede, konuya ilgi duyan katılımcılarla paylaştı. Tuğrul Uşşaklı, yaklaşık iki saat boyunca, gökyüzü fotoğrafları çekimi ve bu fotoğrafların bilgisayarda nasıl işleneceğini, uygulamalarıyla gösterdi.

Ankara Üniversitesi

bünyesinde çalışmalarını sürdüren ASART (Astronomi Araştırma Topluluğu) üyesi Burak Uğurluoğlu ve Cemre Kutluay, şenlik süresince radyo ile akanyıldız gözlemleri yaptılar. Bu basit yöntem, bir radyo alıcısı ve bir anten kullanılarak, atmosfere giren ve yanan göktaşlarının, uzak bir istasyondaki radyo yayınlarını yansıtmasına dayanıyor. Gelecek şenliklerde, yaptıkları çalışmaları öteki amatörlerle paylaşan daha çok sayıda amatör gökbilimci olacağını umuyoruz. Bu çalışmalar, ülkemizde amatör gökbilimciliğin hızla gelişmekte olduğunun birer göstergesi.

13 Ağustos 2005 Cumartesi günü, yoğun bir programın ardından, havanın kararmasıyla birlikte batı ufkunda bulunan Venüs, Jüpiter ve Ay gözlemlerine geçildi. İki gezegen ve Ay, teleskoplarla gözlemlendi. Gezegen gözlemlerinin ardından, şenliklerimize her zaman büyük destek veren TUG'dan Prof. Dr. Zeynel Tunca, İstanbul Kültür Üniversitesi'nden Prof. Dr. Dursun Koçer ve Ankara Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ethem Derman'ın katıldığı bir söyleşi yapıldı. İzleyiciler, hocalarımıza gökbilimle ilgili merak ettikleri

soruları yönelttiler.

Şenlik sırasında bir de deney yapıldı. Bu deneyde, yer-kürenin ne kadar sürede döndüğünü ölçtük. Şenliğin ilk gecesi, bir teleskop belli bir anda gökyüzünün parlak yıldızlarından biri olan Arkturus'a yöneltildi ve sabitlendi. Bu teleskop, bir gün boyunca hiç yerinden oynatılmadı ve bir gün sonra Arkturus'un yeniden teleskopun görüş alanından geçmesi beklendi. Yıldızın görüntüsü canlı olarak perdeye yansıtıldı. Yıldız, gökbilimcilerin beklediği (katılımcıların pek de beklemediği) gibi, yaklaşık 23 saat 56 dakika sonra aynı konumdan geçti. Daha sonra katılımcılara bir günün neden aslında tam olarak 24 saat olmadığı anlatıldı.

Gece yarısına doğru, teleskoplu gözlemlere geçildi. Katılımcılar, uzman gözlemcilerin eşliğinde yıldızlar, yıldız kümeleri, gökadalalar, bulutsular ve gezegenler gibi çeşitli gök cisimlerine baktılar. Teleskoplu gözlemler, akanyıldızların eşliğinde, sabahın ilk ışıklarına

kadar sürdü. İki gün boyunca oldukça yoğun geçen bir programa karşın, uykusuzluğa direnebilen katılımcılar, sabah alacakaranlığında doğan Satürn'ü gözleme olanağını da buldular.

Şenliğin son günü, topluca çekilen "Şenlik Hatırası" fotoğrafının ardından, şenlik süresince katılımcılara verilen bilgilerden derlenen sorulardan oluşan geleneksel "Bilgi Yarışması" yapıldı. "Küçükler" ve "Büyükler" olmak üzere iki kategoride yapılan yarışma sonucunda, dereceye giren katılımcılara çeşitli ödüller verildi. Şenlik, etkinlikler sırasında çekilen fotoğraflardan derlenen bir gösterinin ardından sona erdi ve katılımcılar Antalya'ya dönmek üzere hareket ettiler.

Gökyüzüne ilgi duyan okuyucularımızla buluştuğumuz gökyüzü gözlem şenlikleri sürecektir. Gelecek şenliğin tarihi ve yeri henüz kesinlik kazanmadı. Ancak, bu şenlikle ve başka gökyüzü gözlem etkinliklerimizle ilgili duyuruları dergimizden izleyebilirsiniz. Gelecek şenliklerde de yıldızların altında buluşmak dileğiyle...

Alp Akoğlu

